

تولید بذر و بازاریابی صادراتی؛ دو چالش تولیدکنندگان محصولات گلخانه‌ای

نشست منطقه‌ای توسعه تولیدات گلخانه‌ای با هدف بررسی چالش‌ها و راهکارها به همت مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان اصفهان و سازمان جهاد کشاورزی استان اصفهان با حضور مدیران دولتی و بخش خصوصی و فعالان اقتصادی این صنعت با همکاری اتاق بازرگانی اصفهان برگزار شد.

به گزارش واحد توسعه ارتباطات اتاق بازرگانی اصفهان، در این نشست دو موضوع تولید و تأمین بذر مرغوب در داخل کشور و تقویت بحث بازرگانی و بازاریابی صادراتی محصولات گلخانه‌ای کشور مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت.

سید وحید دزفولی، رئیس کمیسیون کشاورزی و صنایع وابسته اتاق بازرگانی اصفهان، صادرات و فروش را بزرگ‌ترین مشکل تولیدکنندگان محصولات گلخانه‌ای استان برشمرد و گفت: متأسفانه با وجود رتبه برتر اصفهان در حوزه گلخانه، از دو میلیارد و ۴۰۰ میلیون دلار صادرات کشاورزی کشور در ۷ ماه نخست سال جاری تنها ۱۱۰ میلیون دلار سهم اصفهان بوده است. این آمار نشان دهنده ضعف تولیدکنندگان اصفهان در زمینه بازرگانی و بازاریابی صادراتی است. در اینجا پرسشی که مطرح می‌شود این است که آیا باید از بازار به سمت تولید حرکت کنیم یا برعکس از تولید به سمت بازار برویم؟

وی با بیان اینکه تولید، بسته بندی، حمل و نقل، فروش و بازاریابی و بازگشت ارز، پنج حلقه اصلی زنجیره ارزش و موفقیت در حوزه کشاورزی و گلخانه‌ای هستند، اظهار داشت: تولیدکنندگان برای موفقیت در بازارهای بین‌المللی باید سه اصل کیفیت، کمیت و استمرار را در فرایند تولید خود لحاظ کنند وگرنه امکان مذاکره با مشتریان خارجی را نخواهند داشت. در حوزه بسته بندی شرایط استان قابل قبول است؛ اما در حوزه لجستیک و حمل و نقل، زیرساخت‌ها با ظرفیت استان همخوانی ندارد. در موضوع بازگشت ارز و رفع تعهد ارزی هم در حال حاضر چالش‌های زیادی در برابر فعالان اقتصادی صنعت کشاورزی و گلخانه‌ای قرار دارد. محصولات کشاورزی طول عمر پایین و حاشیه سود بسیار کمی دارند، از این رو محدودیت‌ها و هزینه‌های جانبی که برای رفع تعهد ارزی وجود دارد باعث شده که صادرات برای کشاورزان صرفه اقتصادی نداشته باشد. به همین خاطر انتظار می‌رود دولت به صنعت کشاورزی در بحث صادرات متفاوت نگاه کند.

مهرداد مرادمنند، رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان اصفهان در این نشست گفت: موضوع تأمین آب و انرژی (گاز و برق) از مباحث اصولی در توسعه گلخانه محسوب می‌شود. امیدواریم بتوانیم با همکاری شرکت گاز استان، به جمع بندی روشی در این زمینه دست یابیم. این در حالی است که سهم بخش کشاورزی استان از مصارف گاز تنها حدود ۳ درصد است و در مقایسه با سایر بخش‌ها نظیر صنایع، خانگی و نیروگاه‌ها میزان مصرف در سطح بالایی نیست.

محسن دادار، رئیس مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان اصفهان با اشاره به برگزاری این نشست در محل اتاق بازرگانی اصفهان گفت: این دومین رویدادی است که با همکاری اتاق بازرگانی اصفهان در سال جاری برگزار می‌شود و این موضوع بیانگر عزم و اراده تحقق شعار ارتباط و تعامل بخش خصوصی و دولتی در حوزه کشاورزی و صنایع مرتبط است. نتیجه این تعامل می‌تواند باعث شکوفایی صنعت کشاورزی استان در آینده باشد. یکی از رسالت‌هایی که مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی به عهده دارد، این است که چالش‌ها و مشکلات فعالان این عرصه را به گوش مسئولان و سیاست‌گذاران حاکمیتی و دولتی برساند چرا که این چالش‌ها در آینده ممکن است به بحران‌هایی تبدیل شوند که جبران آنها به راحتی امکان‌پذیر نیست.

علی شریفی، سرپرست معاونت بهبود تولیدات گیاهی سازمان جهاد کشاورزی استان اصفهان با بیان اینکه باتوجه به شرایط خشکسالی در اصفهان بحث توسعه صنایع گلخانه‌ای از ۲۰ سال قبل در دستور کار قرار گرفت، گفت: نزدیک به دو هزار و ۹۰۰ هکتار گلخانه در سطح استان وجود دارد که بیشتر آنها مشغول تولید محصولات سبزی و صیفی هستند. توسعه کمی گلخانه‌ها بدون در نظر گرفتن الزامات موردنیاز برای تکمیل حلقه‌های زنجیره ارزش و تداوم تولید، در آینده می‌تواند صنعت گلخانه در استان اصفهان را دچار مشکل کند. از این رو بحث تولید و تأمین بذر مرغوب، به ویژه در حوزه سبزی و صیفی که در اصفهان با رویکرد صادراتی دنبال می‌شود از اهمیت بالایی برخوردار است. در اصفهان شرکت‌های دانش‌بنیان و تخصصی در این موضوع در حال فعالیت هستند و امیدواریم در آینده بتوانیم از ظرفیت این شرکت‌ها بیشتر استفاده کنیم تا امنیت غذایی کشور را تضمین کنیم.

مریم گل‌آبادی، دانشیار گروه تولید و ژنتیک گیاهی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان نیز با بیان اینکه بذر خوب هزینه نیست، بلکه سرمایه‌گذاری است، گفت: بسیاری از کشورهای پیشرفته دنیا تولید بذر را در اولویت کشاورزی خود قرار داده و به نحوی برنامه‌ریزی می‌کنند که تسلط خود را از این طریق بر جهان حفظ کنند. فتاوری تولید بذر هیبرید محصولات زراعی راهبردی و اساسی مانند ذرت، سورگوم و آفتاب‌گردان در دهه‌های اخیر در کشور بومی شده است. در این زمینه برخی شرکت‌های بزرگ فعالیت می‌کنند؛ اما در خصوص بذر هیبرید سبزی و صیفی جات فعالیت چندانی در کشور صورت نگرفته است؛ بنابراین لازم است برای تولید پایدار در کشاورزی، اصلاح و تولید بذر به عنوان یک حلقه بسیار مهم از کشاورزی بومی سازی شود. تولید بذر هیبرید باتوجه به پیچیدگی‌ها و علوم جدید به کار رفته در تولید آن سال‌ها در انحصار چند کشور غربی بوده و ورود به این فناوری قطعاً از ملزومات خودکفایی و رقابت در بازارهای جهانی است.

رضا آزادی‌گنبد، رئیس پژوهشکده گلخانه و محیط‌های کنترل‌شده نیز در این جلسه با اشاره به بحران آب در استان اصفهان گفت: در کشور ما هزینه‌های انرژی و آب کم است و همین موضوع باعث شده که بهره‌وری در صنایع کشاورزی و گلخانه‌ای پایین باشد. به همین خاطر به منظور افزایش تولید باید به جای توسعه کمی به سمت افزایش بهره‌وری سطحی پیش رویم. در این راستا سند ملی گلخانه‌ها با ۲۳ شاخص در حال تدوین است که بر اساس آن تمامی شرایط لازم بر اساس استانداردهای جهانی برای راه‌اندازی گلخانه‌ها در نظر گرفته شده است.

مجتبی برآنی، مدیرعامل اتحادیه گلخانه داران اصفهان نیز به بیان چالش های بازار محصولات گلخانه ای پرداخت و گفت: مصوبات و دستورالعمل های لحظه ای، یکی از چالش هایی است که گلخانه داران با آن روبرو هستند. به عنوان نمونه طبق قانون باید ممنوعیت های صادراتی ۶ ماه زودتر اعلام شود تا کشاورزان بتوانند برای کشت خود برنامه ریزی کنند؛ اما در عمل شاهدیم که بر اساس شرایط بازار به صورت یک شبه برای یک محصول ممنوعیت صادراتی اعلام می شود که این موضوع ضررهای جبران ناپذیری را به تولیدکننده وارد می کند. از سوی دیگر زیرساخت های عرضه و فروش در استان جوابگوی نیاز تولیدکنندگان نیست و همین محدودیت ها باعث شده که دلالت بتوانند در بازار جولان دهند.

بابک خیامباشی، عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان اصفهان نیز به لزوم توجه به مدیریت اصولی دفع پسماند در گلخانه ها اشاره کرد و گفت: پسماندهای گلخانه ای می توانند مشکلاتی از قبیل گسترش آفات گیاهی، شیوع بیماری های ویروسی، باقی ماندن پسماند پرخطر مانند سموم و وجود مواد پلاستیکی در پسماند که دوره تجزیه طولانی دارد را به دنبال داشته باشد. در فرایند بازیافت پسماندهای گلخانه ای باید ابتدا پسماند پرخطر جداسازی شود و سپس باید بقایای پلاستیکی از آن تفکیک شود. البته باید این نکته را در نظر داشت که در طول فرایند انتقال و بازیافت به هر شکلی از گسترش آفات باقیمانده در آنها جلوگیری شود.